

Latweeschu Awises.

47. gaddagahjums.

No. 45.

Trefschdeenâ, tannî 6. (18.) Nowemberi.

1868.

Latweeschu Awises libbi ar sawem veelikkumeem maksâ 1 rubli fuder, par gaddu. Kas us sawu waurdu awistellehs 24 eksemplarûs, wehl weenu dabhuhs klapt parwetti. Ja-awhelle: **Zelgawâ** Latw. awischi namnâ pee **Zanischewski**; — **Rihgâ** pee **Daniel Minus**, teâtera un wehwera celas stubli. pee sw. **Zabna** basajâs jawnata mahjitaja **Wueller** un pee **Dr. Buchholz**, teelâ **Alexander-eelâ** Nr. 18. — **Wissi** mahjitaji, **Kochmeisteri**, **pagasta** walbitaji, **frühweri** un **jitti** tautas draugi teel luhgti, lai lassitajem apgahda to awistelleschawu. — Redaktora adresse irr: „**Pastor Bierhoff**, **Schloß pr. Riga**.“

Mahditajâs: **Waldibas** pawehles, **Posittikas** pahyskats, **Dorschadas** sinuas, **Kursimmes** augschgalâ, **Kursch** tas ristigajâs, **Schpils**, **Wiesjannafahs** sinuas, **Kur** wissejes, **Sluddinaschanas**.

Waldibas pawehles.

Us **Kursimmes** gubernatora lunga pawehleschawu zaur schu no **Kursimmes** gubernijas waldibas wisseem teel darrihts sinuams, ka gubernatora fungs ildeenâs ap pulksten 12eem pusdeenâ pats peenems tohs luhdsejus, kas papreeksch tannî paschâ deenâ no pulksten 11 libds 12 wiana kanzelejâ buhs peemeldejusches, ka winnu wahidus un luhgischanas leetas teel usrafsittas, jeb ka arri winnu luhgischanas-grahmatas teel prettinentas.

Wissi jitti, kas ammata-leetâs paschi ar gubernatora fungu grihb runnaht, teel luhgti, lai pee winna neno-cet agrahl ne ka pulksten 10s.

Zelgawâs pilli, tannî 21. Oktoberi 1868. (Nr. 890.)
(No **Kursj. gub. aw. Nr. 85** inemts un pahrtulkohts.)

Widsemmes gubernijas aw. Nr. 121 tee jaunee likkumi par ispierschawu no rekruschewem arri lassami Latweeschu wallodâ. „**Latweeschu Awischi**“ lassitaji jau sinn, ka ta ispierschanas summa preeksch 1869. gadda irr nolittia us 570 rubl. f. No teem likkumeem par rekruschewu ispierschawu un par weetneeku faderreschawu, kam pawisfam irr 52 punktes, lassitajem schê tahs punktes isteitschu, kas ihpaschi teem cewehrojami, kam patiktu eet weeneeklôs:

1. **Walsts-waldischana** us to grunti un eelsch tahm rohbeschahm, kas schinnis likkumôs irr norahditi, usnemahs weetneeku apgahdaschawu preeksch tahdeem zilwekeem,

kas zaur sinuamas ispierschanas summas maksaschawu wehlejahs atswabbinatées no peeklahjiga kara-deenesta.

6. Zaur taggadejeem likkumeem tahs rekruschewu likkumôs atrohdamas noteilschanas neteel nozeltas, pehz kam weens appalsch rekruschewu dohschanas stahwedams familijas lohzeelis preeksch zitta, tahs paschas familijas lohzeelta drihlt eet, lohsechanas nummurus drihlt pahrmiht un rekruschewu atrehkinaschanas kwittantes, laudis atrohnamas warr list preekschâ.

8. **Preeksch deenesta** semmes un juhbas karaspehltâ par weetneekem teel peenemti tiklabb' priwatzilweki, kas kara deenestâ nau stahwejuschi, ka arri saldati, kas deenestâ stahwejuschi, waj wehl stahw.

9. **Priwatzilwekeem**, kas kara deenestâ nau stahwejuschi, ja semmes jeb juhbas karaspehltâ grihb ee-eet, tahdeem wajjaga buht, kahdus tee rekruschewu likkumi pagehre, tohs peeklahjigi deenestâ ee-eedamus rekruschewus; teem wajjaga leezibas par to, ka appalsch teefas un eelsch ismekleschanas nau stahwejuschi, un arri fewischlas apleezinaschanas par labbu usweschanohs un par to, ka us winneem warr pafautees. Bes ta wehl teem pee pilsehta un semmes draudsehm peederrigeem zilwekeem wajjaga preekschâ list sawu draudschu alkaischanas spreedumus, — bet wisseem zitteem zilwekeem wajjaga preekschâ list peerahdischanas rakstu par to, no kurrenes un kâ zehlusches. **Pagehretas** leezibas un apleezinaschanas wajjaga preekschâ list: no semneeku kabrtas zilwekeem — ar pagasta waldischanas appalschrakstu, — no zilwekeem, kas peeder pee pilsehta draudsehm, — ar pilsehta draudses waldischanas appalschrakstu, — un no zitteem zilwekeem ar muischneeku-

fahrtas marschalla jeb polizejas appakškrastu, — pehz winnu peederribas.

10. Soldati, kas deenejufchi waj deene semmes jeb juhras karraspehka, appakšch schihm noteikšchanahm deenestā par weetneekem teel nemti, jeb eelšch ta pascha atstahiti:

1) kad winni fawu peeklahjigu deenesta laiku irr no-beigufchi, jeb kad winnu peefklaitšchana pee juhras karraspehka reserves jau irr nošpreesta, jeb kad winni irr nopelnijufchees to rekti preekšch atlaischanas us nesinnamu laiku, jeb kad winni, lai scho rekti arri wehl nau nopelnijufchees, taš jau 10 gaddus irr pawaddijufchi deenestā un us sinnamu laiku tiklufchi atlaisiti;

2) kad winni pehz fawas wesselibas buhšchanas par derrigeem teel atrasti preekšch tahkala deenesta;

3) kad winni irr no labbas usweschanahs un kad nau atraddufchees apstrahpetu fahrtā, jeb kad winneem, ja eelšch tahs paschas atraddufchees, tahs ižeesas strahpes tiklufchas peedohtas, un

4) winni nedrihst buht wezzaki par 41 gaddeem, kad winni gribb ee-eet riktigā deenestā, un nedrihst buht wezzaki par 46 gaddeem, kad winni gribb ee-eet reserwē.

11. Soldateem, kas fawu peeklahjigu deenestu nau beigufchi un kas eestahjufchees par karrawihra weetneekem, peeklahjahs, pehz weetneeka deenesta pabeigšchanas, reserwē isdeeneht to gaddu skaitli, kas pee eestahšchanahs weetneeka deenestā wehl irr atlizzis lihds pilnigi peeklahjiga deenesta laikam.

14. Privatjilweki, kas semmes jeb juhras karraspehka nau deenejufchi, — ja winni par weetneekem wehlejahs ee-eet deenestā un ja winni pilda tahs preekšch ta noliktas nofazzišchanas, — us to eelšch pft. 12 nofazzitu gaddu skaitli, teel peenemti kaukurrā gadda laikā, pee wissahm rekrufschu fanemšchanas komiššionehm un pee wissahm semmes karrawihru dallahm, kam tee preekšchneeki irr ap-tehrpti ar regimenta kommandeeru spehku, kā arri pee tahm juhras spehka kommandahm, kam tee preekšchneeki irr ap-tehrpti ar kommandeeru spehku par luggu laudihm.

24. Naudas atlihdšinaschanas pehz usnemta peeklahjiga deenesta laika garruma teel apmehrota un pehz weetneeka wehleschanas ismaksata:

waj pehz kontrakta deenesta laika pabeigšchanas, ar 5% intrefšem;

waj eelšch maksšchanas dallahm gadda beigās ar tahm paschahm intrefšem;

waj us preekšchu, bet ne wairahk kā peekrišdamas atlihdšinaschanas puffi.

Preekšch weetneeku familiju palihdsibas pehz ugguns-grehku, jeb pehz zitteem nelaimigeem notiklumeem, ja tee weetneeki par to irr peenestufchi to peederrigu apleezināschanu, winneem arri lihds divi treschdallahm no tahs winneem peenahlamas atlihdšinaschanas summas warr tilt ismaksatas us preekšchu.

50. No tahm, krohna kassē eenahkufcheem ispirkšchanas maksšchanahm, kam leelums ilgaddus teel nolikt, walsts-mantibai par labbu 70 rubuki no karras teel at-

nemti preekšch isdohšchanahm preekšch to no deenesta pawissam atlaisitu un us nesinnamu laiku atlaisitu saldatu eebuhwibas; bet wissa ta zitta summa tilt preekšch weetneeku atlihdšinaschanas teel isbruhketa un tadeht neteek litka klahst pee wisseem walsts-eenahkumeem, bet teel peefklaitita klahst pee karra ministerijas fewischkahn nau-dahm u. t. j. pr.

Politikas pahrsfats.

Weens no teem **Kreewuwalsts** krohna laikaraksteem, kas Peterburgā teel drukkahs Frantschu wallodā, gruntigi runnājis par Eiropas walstju leetahm, ar to wirs-rakstu „Meers waj karsch.“ Tas raksts isstahsta, ka wissas tautas ilgojahs pehz meera, un newarroht wis zerrecht, ka Eiropas meers taggad tiks ispohtihstis zaur karru; jo Turzija tad ween' karsch warretu iszeltees, kad kahda fewescha waldbiba tur eejauktohs patte us fawu galwu; zaur Spanijas dumpi tee Italeešchi Rohmas deht palikšohht pazeetigaki un drohšhaki, sinnadami ka wirs-rohku tur weenreis gan dabuhs, pahwestis atkal zaur scho dumpi palikšohht padewigahks; zaur to Seemel-Schleswigu Napoleons Bruhsim gan labprahht gribbohht sagahdaht wissadas kibbeles, bet Bruhsis katru bried' wehl weens pats to leetu warroht islihdšinaht ar Dahneem bes Napoleona, un tad ir tur karsch taptu nogreests. Kad Frantschi eejaukšohotes Wahšsemmes leetas, tad winneem nebuhtu darbs tilt ar Bruhscheem ween, bet ar wissu Wahzseemi; bet ir Kreewu armijai tad buhtu darbs, talabb' ka Bohi tuhliht paliktu nemeerigi, ja Frantschi kautohs ar Bruhscheem. Kad Frantschi tohs Bruhschus fahktu uswinneht, tad wissas tautas atkal fahktu peeminneht, kā ar to pirmo Napoleonu bij jazihnahs, un tad wissahm waldbiham buhtu jafabeedrojahs pret Frantscheem, ka lai schee nepaliktu pahrsipri. To Reinarohbeschu tapat neweens Napoleonam nebuhschohht atwehleht, kā arri winnam nelaus panemti to Hollandi un Belgiju; talabb' gan effohht jazerre, ka Napoleons labbi isfargasees no karra usfahkschanas. Rastitaji fapratihis, ka ta irr gaušchi prahtiga walloda, bet ka Frantschu leelmuttehm ta irr gaušchi reebiga. Ta komiššione, kam jaspreech par sprahgstamu lohschu atmeschānu, taggad jau fanahkuse un spreech Peterburgā appakšch Kreewu karra-buhšchanas ministera preekšchsehdeschanas. Ta utas apgaismoschanas ministeris, graf Tolstoi atkal us Bohteem aishrauzis, tur skohlas pahrluhkohht. Keisara gohdiba Warschawā leel isdallihst 15,000 rubk. starp teem laudihm, kas winneem bij peesuhitijufchi luhgšchanas grabmatas, kad winni bij Warschawā. **Bruhshu** landtags jau irr fapulzejees tanni 4. Now. (23. Okt.); keh-ninšch, tohs fanahkufschus lungus un tautas-weetneekus apfeweinadams, fazzija, ka winsch ar wisseem fewescheem waldbneekem dšihwojohht labbā draudšibā un ka us meera pastahwibu gan warroht pakantees. Bet zaur pehnaja gadda knappu plauschānu un zaur tautu andeles aishawes-chānu tee krohna-lahdes eenahklumi schogadd newarreju-

fchi wis augt leelafi, tadehl fchoreis' frohnm peetruhfftoht naudas, un landtagam buhs ja-apfpreesch ministeru padohmi par to, ka to truhkumu lai pilda. Waldiba landtagam wehl buhschoht preekscha zelt zittus derrigus likkumus. Pruhfchu walsts-lahdei fchogadd' pee tahm jo waijadfigahm isdohfchanahm peetruhffst 5,200,000 dahl., finansministeris talabb' gribbejis uzelt leelakas kauschu nodohfchanas, bet lehninsch ka semmes tehws to ne-effoht kahwis, jo winna firdi tas bijis pretti, ka faweem pawalstneekem wehl leelakas nodohfchanas usleek; tadehl ta waldiba kahdus 800,000 dahldeus gribb nemt no frohna papihreem, tad 1,300,000 dahldeus dohma nemt no kahdas ihpafchi eefrahtas naudas un beidschoht wehl 3,100,000 dahldeus zaur to gribb gahdaht, ka pahrdohd kahdu daktu no Kelenes-Mindenes eisenbahnes kihlagrahmatahm. Laikam tautas-weetneekem patiks, ka zittur nekahda nauda nau ja-aifnemm no fweefcheem un ka nodohfchanas negribb zelt leelakas. Bismarck's flimmahks bijis, ne ka laudis dohma un taggad wehl effoht til wahjisch, ka labprahnt pawiffam gribbejis atkaphtees no faweem augsteem ammateem un darbeem, bet talabb' to ne-effoht darrijis, ka sawu wezzu, mihlotu lehninu negribbejis apbehdinaht. Tad winsch wehl sawa muischä buhschoht palikt un atpuhstees, zil ilgi til Berlinē bes wiinna wehl warreschoht istikt. Bismarck's eefsch teem beidsameem gaddeem til pahrliezigi ar darrifchanahm bijis pahrdsihts, ka tas erasts darbs un ammat's wiinnam palizzis lihri reebigs, un ka wiinnam taggad effoht tas leelafajs preeks it kluffam dshwoht sawa muischä un tur darbotees ar semfchopibu un ar meddischanu. Wiamureil' stahstiju ka **Austrijas** walsts-kanzleris Beust's tautas-weetneekem garu runnu turrejis, ka lai fchee wiinnam atwehle turreht 800,000 saldatus. Wiffi zitti leelwaldneeki zaur fcho pusfleppenu runnu irr ka apkaitinati un fahf runnaht, ka Beust's dohmajoht us karru. Tad nu Beustam bij jafahf aifbildinatees un winsch wiffseem Austrijas fuhhtiteem irr aiflaidis rakstu un pawehli, lai fchee teem leelwaldneekem stahstoht, ka Beust's neweenam leelwaldneekam ne-effoht eenaidneeks un ka nebuht us karru nedohmajoht. Kad tu buhtu kluffu zeetis, tad tu gudrs buhtu bijis! — **Englandē** dauds feeweefchi ar waru wehl gribb panahkt, ka wiinnahm lauj lihdsfchimmeht un lihdsrunaht eefsch walsts-leetahm. Kameht wihrischkeem puppa nau, ar to behrnus fihdinaht, tamehr feeweefcheem buhtu japa-leel pee sawa ammata un nebuhtu jajanzahs wihreeschu darrifchanas. **Hollandes** pilsehtä Rotterdam tannis beidsamās Oktobera deenas laudis par zitteem polizejas nolikkumeem apskaitufchees, fahfufchi dumpotees, isdauifufchi durwis, lohguus un eelu-wehjlukturus, usplehufufchi eelu-akminus un aplehgerejufchi to rahtuhfi un polizeju. Tannat nakti no 31. Okt. us 1. Now. saldati tifka aifsubtiti us Rotterdami, lai tohs nemeerigohs lautinus sawalda. **Italijas** lehninsch taggad eenihstoht sawu pirmo ministeri, to Manabreu. Lehninsch ar to naudu wairs nesinnoht istikt, fo tauta wiinnam dohd preeksch dshwes un tadehl pagehrejis, lai Menabreu wiinnam atwehle wairahf naudas nemt no walsts-lahdes. Bet Mes-

nabreu us sawu galwu to nedrihffst darriht un tautas-weetneekem winsch arri to leetu ne-eedrohschinajahs preekschä zelt. Rothschilds us lehnina peepraffifchanu fchim gan to naudu effoht aifdewis, bet nu wiinnam pafcham jastun, ka to atdoht. **Spanija** laudis arween' wehl nesinn, kahdu waldneeku lai uszell Isabellas weeta. **Portugales** lehnina tehws, Don Fernando, kas weenreis' jau fazzija, ka par Spanijas lehninu negribboht palikt, taggad effoht fazzijis: Ja Spaneeschi man iswehletu par sawu lehninu, ta' es luhgtu, lai man kahdas pahru deenas atwehle preeksch apdohmaschanahs! — Tad winsch tatschu warrbuht likfees peeluhgtees. Portugalescheem taggad sawa kolonija, Afrikas rihtakraftä, Mozambikē irr karsch ar mohreem. Mescha laudis kahdus 600 saldatus gandrihs pamiffam aplahwufchi, 8 offizeeri un 47 saldati til dabuja isbeht; mohri panehmufchi leelgabalus un bisefahli. Leeli karrapulki ar dampfluggeem taggad teel aifzelti turp. **Frantschi** apleezina, ka Pruhfchu lehninsch sawam landtagam gan effoht fazzijis labbus meera wahrdeus. Ihdsihta Spanijas lehninene Parise preeksch sewis irr ihrejuse 2 leelus nammus, jo tur gribboht taggad dshwoht, wiinna par gaddu makfa 70,000 frankus nohmas. Isabella lihds ar sawu laulatu wihru, ar behrneem un ar to muhli Klaret tanni 7. Nowemberi jau eebraufuse Parise. Marfoni, labbu naudas gabbalu fapelnijis, nu irr atluhdsfees no Isabellas deenesta! **Seemel-Amerikas brihwalstis** tanni 4. Nowemberi tee tautas-weetneeki irr iswehleti, kam tanni 4. Dezemberi jafanahf, to jauno presidenti un wihjepresidenti zelt. Domehr jau skaidri sinnam, ka Grant un Kolsfaks tiks zelti, jo tee laudis neweenu tautas-weetneeku nau ismeklejufchi, pirms kates papreeksch ihfi nebij apleezinajis, kuru wihru winsch buhschoht eewehleht par presidenti. Tad nu eefsch 25 walstihm 206 tautas-weetneeki irr iswehleti, kas irr no aifmigufscha Linkolna partijas un kas apfoblijufchees, ka to generali Grant buhschoht zelt par presidenti un to Kolsfaksu par wihjepresidenti, turprettim eefsch 8 walstihm 88 tautas-weetneeki irr iswehleti, kas irr no zitreisigu wehrgu-turretaju partijas un kas to Seimuru gribb zelt par presidenti un to Blairu par wihjepresidenti. Tahs 3 walstis Mississipi, Teksas un Riht-Wirginija pawiffam nedrihffst lihdsfchimmeht, jo tahs wehl nau peenehmufchi tohs jaunohs likkumus, fo kongressis pehrn' apstiprinaja par teem brihwlaifsteem wehrgeem. General's Grant Ohio-walsti dshimmis tanni 27. Aprili 1822, winsch irr to dumpigo wehrgu-turretaju uswarretajs, ihsti karrawihrs, dauds naudas nemihle, bet pateefigs, taifus wihrs, tehwssemes mihlotajis. —

Dafchadas sinnas.

No Zelgawas. Jau eepreeksch pa awifchem fluddinaja, ka muhsu Wisangstaj's semmes-tehws to lihdsfchinigo Kurssemes gubernatori, geheimrahtu von Brewern, aizinajis par senatori us Peterburgu un wiinna weeta zehlis par Kurssemes gubernatori to ihsteno stahs-

rahtu von Liliënfeldt. Schis lohti mihtohts un augsti zeenichts v. Brewern tanni 9. Oktoberi pultsten 2. pehz pušdeenās pee Jelgawās eisenbahnes bahnhofa eekahpa waggonā un par scho jauno dselsjekku, no daudseem pawaddihts, aibrauzā. Mihli tautas brahlī! Schis v. Brewern jums bij tā ihstems tehws! Wiasch daudf labba Kursemmei ir gabdajis sawā waldischanās laikā. Es sinnu, wissi winnu turreja gohdā; to arri rahdija ta firsniga atwaddischanahs pee Jelgawās eisenbahnes. Kad winni wisseem teefas lungeem „ar Deewu“ bij atdewuschi, tad winni. waggonu durwis stahwedami, us to leelu lauschu pulku, kas bij sapulzejees no winneem atwadditees, — teiza: „Nu wisseem „ar Deewu“ manni mihli! — Es Peterburgā nobrauzis, sweizinaschu juhfu mihli semmes-tehwu no Winau Kursemmes behrnu puffes!“ To falkoht winneem preeka affaras ritta no waigeem. Un daudfi tā weenā muttē atbildeja: „ar Deewu, mihlajs tehws! Juhš buhfeet ne-aismirstami muhsu sirdihm!“ Dreiji jauni waggoni maschihnei bij peekehdeh. Pirmajōs fahedahs daudf augstu lungu, kas winnus pawaddija lihds Mihgai, ohtrōs winni pašchi ar sawu augstu familiju ruhmi nehma un treschajās peefehda pilns no saldatu musikanteem, kas winnus ar jauku musiki pawaddija. Bet Jelgawās Latweeschu dseedafchanas beedriba „Lihgo“ lohti noscheho, tā winneem tas laikā nau bijis sinnams, kad schis mihtohts waldneeks aibrauzis; jo tad ir schi winnus beidsamo reisi sawā widdū buhtu dabujuse redseht un atwadditees.

Bet kad nu tas tā notizzis, — tad nu gaidijahm ilgodamees muhsu taggadeju, jauno Kursemmes waldneeku von Liliënfeldt atbrauzam. Tē arri atstrehja ta sinna, tā 17. Oktoberi pehz pušdeenās pultsten 4ōs Jelgawā buhschoht atbraukt. Nu salassijahs us scho minnetu deenu winnus sweizinaht. Tē arri nolemtā stunda winni ar pastes sirgeem — sawōs pašča rattōs — ebrauzā Jelgawās pilli, no sinteem lauschu ar „hurrāh“ fagaidihts. Waffarā pultsten 10ōs pilsehta Wahzu dseedatāji winneem nowehleja laimes, — leelā garrā rindā ar musiki un raibahm ugguns lampahm un karrogeem atnahfuschi un pilse-wahrtōs nostahjuschees. Arri Jelgawās Latweeschu lauku draudses dseedatāji beedriba „Lihgo“ nu to jauno Kursemmes waldneeku gohdam wehlejahs usnemt un winneem labbas laimes nowehleht, — salassijahs lohpa 18. Oktoberi agri no rihta; jo schi rihta stunda schai dseedafchanas beedribai bij peefohlita par peelaischamo stundu. Pultsten 9ōs no rihta wissi schee dseedatāji pilli bij sapulzejuschees un pultsten 10ōs winnus eelaida leelā weesu usnemfchanas sahlā. Zeenigam gubernatorim tikka eefneegta weena papihra lappa, kur mirsā diwi rihmetas latwisflās sweizinaschanas dseefmas bij rakstias. Kad katra balfs sawā peenahkamā weetā bij norikteta, ir beedribas wezzakajs J. Murin ar dseedafchanas dirigentu J. Vogelmann sawās weetās nostahjuschees: tad atwehrabs durwis un, no dascheem augsteem lungeem pawaddihts — muhsu jaunajs gubernators, leelskungs von Liliënfeldt eenahza sahlā un laipnigā waigā nostahjahs dseedatāji preekschā. Dsee-

datāji ar semnigu paleegfchanohs gohdu winneem pasneeguschī, tuhliht usdseedaja scho, preeksch schis apfweizinaschanas ihpaschi rihmetu dseefmu:

Meld. Deews swehti Kursemmi.

1.

Deews swehti leelungu,
Kursemmes waldneeku,
Ko fagaidam!
Lai tas eeksch gohdibas,
It gudras waldibas —
Un tehwa mihlibas:
Jelgawā mihl.

2.

Tew irr tā waldiba
No Deewa wehleta —
Liliënfeldt!!
Par Latwju dstunumeem —
Un winnu tihumeem,
Par jaunecm, — sirngalweem,
Tas preeks irr mums!

3.

Tew wehlam labklahschan'
Un ilgu dshwofchan'
Gubernator'!
Deews Kunas lai farga tew';
Deews Kunas lai glabba tew';
Dohd sawu meeru tew:
To behrni luhd! S. B.

U to nu gubernatora leelskungs teem dseedatājeem firsnigi pateizahs un us dseedafchanas dirigentu greesees, waizaja daschās, eeksch dseedafchanas leetahm peederrigas waizafchanas; tad pee beedribas wezzako laipnigi peeedams, firsnigi pateizahs par to mihlestibu, ko winna lauku behrni winnam schinai rihta stunda parahda un beedribas wezzakajs winnam it pasemmigi atbildeja: „Augsti zeenigs leelskungs! Mehs Juhš atnahjahm apfweizinaht un Jums wehlam daudf laipnigas deenas muhsu widdū fagaidiht! Mehs Kursemmes Latweeschu behrni, pirmā reisi nahkam muhsu augstu gubernatora leelungu ar muhsu wahjahm Latweeschu dseefminahm usnemt. Ir Latweeschu tautas wahrdā mehs Juhš sweizinajam un sohla-mees, tā paklausigi behrni, Jums tā tehwan kalpoht. Deews lai Juhš swehti muhsu mihli Kursemmi waldohht!“

Tad tuhliht atkal dseedaja wehl ohtru ihpaschi farihmetu dseefmu. Gubernators atkal pateizahs un — gabja sawā istabā. Wissi dseedatāji peeklahjigi paklanijuschees, isgabja ar preezigu waigu no pils un streidsahs katrs us sawahm mahjahm. Tad pultsten 11ōs tee katra wirfneeki un krohna teefas lungi sapulzejahs gubernatori sweizinaht, un pultsten 12ōs atkal mahzitāji, fohlu lungi un tā semmes tā pilsehtu waldineeki un teefas lungi tur fagahja. Lai nu Deews winneem palihds Kursemmi waldiht wiffahm lauschu kahrtahm par labbu! N. S.—n.

Tanni 24. Oktoberi tā swaigsne Merkur isgabjis zaur starp faules un starp semmes.

Peterburgā gaidohht, ka Baiēres kehniusch Ludwig II. Dezemberi buhschoht atbraukt, muhsu augsto Keisari apmekleht. — Kehniusch Ludwig wehl irr jaun-

llis. — Gelfchliq u walfts-leetu ministeris tanni 21. Oktoberi irr pawehlejis, ka to Kreewu laikarakftu „Moekwa“ nahkofchu 6 mehnefchu laika nedrihfti iflaift laudis tam par ftrahpi, ka fchinni laikarakfta ta teel rakftihts, ka eenaidiba zaur to teel zelta ftarp zittahm pawalftneeku dallahm un fchirrahm un ka laudis zaur to warretu uf-muddinaht pret waldibas noliftumeem. —

Englande tanni 31. (19.) Oktoberi bijufe ftipra femmes-tribzeschana eelfch Leamington, Worcester, Bath, Kifton, Glouzeftershire, Devonshire un reifa arri eelfch Wales un eelfch Englandes walfarpuffes (Sid). Tee grubdeeni gabjufchi no walfarpuffes uf rihta puffi. Ap to pafchu laiku ta juhra pee Binnaufemmes un pee Kronftattes irr krittufe ar 4 pehdahm un til pehz kahda laika uhdenf attal pazehlahf uf augfchu. Kahdas 10 deenas agrahf arri Seemel-Amerika eelfch San-Franzifko femme pahrllezigi fchaubijufees; weffelas eelas ar wiffahm ehfahm ifpohftitas. Englande turprettim nekahda nelaima nau notiftufe.

Rihga tanni 20. Oktoberi, turnhalle bijufe balle, fo Rihgas Latweefchu feeweefchu beedriba irr apgahdajufe. Tanni 27. Oktoberi turpat eelfch Turnhalles bijis Latweefchu teateris, fur fpehlejufchi „Kluffi uhdeni irr dilti.“ johlu-fpehle 4 zehlendf no F. L. Schroeder, fo no Wahzu wallodaf Latweefchu walloda pahrzehlis G. F. Michelfohn. — Gan buhtu preeks, kad Jelgawa arri fahktu gahdaht Latweefchu teateri. — Tanni 22. Oktoberi pulftan 7^{1/2} walfara, Peterburgas Abrihgä, Kunningfunga preekschnammä atraddufchi noliftu jaundfimmufchu behrnu! — Polizeja to breekmigu mahti melle dabuht rohkäs. —

Widjemmes gubern. awif. Nr. 123 irr iffluddinahts, ka karrawaldiba uf preekschu tahm kauschu apgahdaschanas kollegijahm un landfchaftes waldibahm to naudu, kas par faldatu-feewu un behrnu ahrtfchahanu eelfch flimncekunammeem jamakfa, buhfoht ifmakfaht, bef ka papreekschu buhtu japeerahda fur to flimnu feewu un behrnu tehwi karradeeneta ftahm. Effoht deewfgan, ja tee gubernijas karrawaldneeki apleezinajohf, ka tee flimneeki pateefi effoht tahdu faldatu feewas waj behrni, kas ja-ahrtfe uf karrawaldibas makfu. —

Kurfemmes Wahzu kalenteri no 1868 wehl to zittu augftu waldineeku ftarpä pee wahrda teel minneti: Gef-fen-Kaffeles kurftis, Hannoveres fehninfch, Holftines herzogf, Raffaues herzogf! — Waj tad Kurfemmes kalentera-rakftitaji nefim, ka tee minneti kungi jau tanni gaddä 1866 pafpehlejufchi fawu frohni un femmi un ka Brufhis tohs panehmis preeksch fewis?! —

Jelgawä tanni 18. Nowemberi Kurfemmes rittefchaftes landtagf eefahftees ar augftas waldibas atwehlefchanu. G. B.

Breflawas pilfchta, Wahzemme, rahdijufchi leetu ifrahdfchana fcho waffaru „addifchana f-mafchihni“ kahdu wehl til pilnigu un leelu nau redsejufchi. Schi mafchihne addoht uf abbahm puffehm un katra puffe effoht 50 addatas ta, ka weena pafcha minnutä warroht meft

6000 walguf. Tadeht nau nekahds brihnumf, ka ar fcho mafchihni weena pafcha deena 36 pahrus felkes warroht no-addiht. Un mafchihne patte effoht mafa no ifflattes, kas pee galda peefkrubwejama un uf wiffadu wihfi noftellejama, ka ar to warr addiht wiffu, fo ween grihb, ka: Seelas un mafas felkes, fchalwes, daschaduf laktatus feewifchkeem, dekkuf, krehflu un fohfa fpilwenus, behrnu drehbes, behrnu kurpes un zimduf un daudf zittas leetas. Scho mafchihni nofauz par „Lambfche mafchihni,“ ta nau appala, bet garrena, ne wis leela, un — makfa-johf til ween 75 rubulus fudr. muhfju naudä.

Auftrijas galwas pilfchta, **Wihne**, Juli mehnefi bij leeli ftrohneeku fwehtli, fur kophä lihdf 15.000 ftrehlneeki — labbi fchahweji ween falaffijufchees. Labs pulzinfch gan!

No **Parifes** rakfta, ka tur kahdam ahbolu andelneekam dahrfä melnas eenahlfufchas wihna ohgas, kas til lauka augufchas bijufchas pahrdohdamas. Parifes awifes ftahfta, ka 57 gaddof nau redschis, ka lauka tahf wihna ohgas eenahlfufchas til brangi, zil fchogadd'; bet finnamf fchogadd' arri faule zeppinaja ka zeppinaja lihdf 36° jau pee mums Kurfemme. Kur nu wehl ftitajaf femmes?! —

Sidenhames warrena glahfchu pilli, Londonä, fur zittureif wiffadas flunftes leetas rahdija, Juni leelus mufika fwehtlus nofwinnejufchi, fur 4000 mufikanti fpehlejufchi kophä un 19.000 klaufitaji bijufchi. G fur leela ruhmiiga weeta un e' fur mufikis!! G. F. S.

Kurfemmes augfchgals.

Zeen. awifchu apgahdatajaf laifam nefaunofees, ja luhgfchu tam laipnigi, nowehleht fchim rakfta gabbalam weefinu Latweefchu awifes, kas, ka finnu, buhdamas Kurfemmes leifgalla mannu raddu, draugu un pafchftamu rohkäs, teem peeneffihf kahdas finnas no mannas taggadejas dshwes weetas, finnas, kas ir zitteem awifchu lafitajeem nebuhs wiffai nepatihkamas.

Par Kurfemmes augfchgallu (Oberland) nofauz Saunfelgawas un Illufstes pilf-teeftu aprinkuf. Bet Illufstes aprinkis, fur manna darbofchanahf, Kurfemme patf kalnainajaf un augftakajaf femmes ftrehkis. Schis apgabbals-til fohti kalnainaf un nelihdfens, ka daudfkahrt it grubhti nahlahf, atrast lihdfenu weetu, fur zellama kahda ehka, jo wairahl buhs grunte weena gallä allafchin muhrejama augftaka ne ka ohtra ehlas gallä waj fahnä. Geleijas kalnu ftarpas ifpilda leeli purwi un uppites waj efari, fur baggata wefchu un fawju sweija. Kalnus, kas neftahw appafch arka, jauki un fpehzigi augdami mefchi pufchko, glufchi ne-aiftikti no nonnes taurina zehrmeneem waj no misaf bambakeem. Stalti kohli gan egles, gan preeces, bet pamifchu arri papilnam aug behrfu, ohfolu, flawu, gobbu, awfu, melnu allfchnu, leepu, ahbefu, logfdu un daudf zittu krumu. Mefchu eedfchwotaji irr breefchi, ftirnas, wilki, lapfas, facki, wahwexi, megni, tetteri, mefcha irbes un waffara muhfju pafchftami dfeedataju putni. Arxama femme jeb

tihrumi jo wairahf irr smiltš, bet ne reitti arri mahls un weetahm til dafschahrtiga, tà ka weená un tanni pašchá, ne wiffai leelá tihruma gabbalá warr atrast mahlu, smilti un kuhdru. Gandrihs wiffu kalnu wirsgallós atrohdahs zeets mahls, kas, buhdams faufs un bes truhda, isdohd mas auglu un sawas bruhnas waj dseltenas pehrwes deht jau eewehrojams no tahlenes. Plawas, pa leelakai dalkai atrohdahs purwjós, waj iskaiřitas pa mescheem mitrás weetas, ne-atnefs wis til smarschigu un spehzigu feenu, žil leijssemneekeem, bet knappi šalmeem lihdsigu affu grihli, puhkas, puplappas un zittas nederrigas sahles.

Mugšchgallá semmes lohpfšana, ihpařchi pee semneekeem, mas ko plaukufe. Tihrumu strahdashana us wairahf laukeem lihds ar lohpu barribas auglu lohpfšanu scheem pawiffam swescha leeta; wehl tee turras pee saweem trihs laukeem. Renti makfa 6—9 fudr. rub. it no tresčas puhraweetas jeb 2—3 fudr. rub. it no puhraweetas no wiffas arramas semmes lohpa. Tilpat dauds arri makfa rentineeki pa muifchu semmi, kas tomehr jau irr eedallita us wairahf laukeem ar abbolina sehřšanu un gannibahm. Rentes makfa, ká redsams, gan nau pahleeziga, un lautini warretu buht jo pahrtikkufchi, ja tikfai plawas un tihrumus lohptu jo kreetni un pehz pahrlabbotas buhřšanas, kahda dauds mas taf weetahm jau redsama pee leijssemneekeem. Semmes darba eerohřchi řchē wehl pašahw no tehwu tehwu laikeem: wezzajs Kursemmes arklš wisprastaká buhřšaná un ezzeřsas řasaiřitas no řchřeltahm řarrotahm oglitehm. Dřselu ezzeřsas, Wahzu arklus, effřiratorus u. t. j. pr. welki mekleř pat dauds muifčas. Kaulu miltus nupat tikkai eesahřufchi taiřiht Uřeru muifchá, ko warr usteikt par tahdu, kur semmes lohpfšana gahjufe řipri us preeřřchu un ko tahdá wihř drohřchi warr peeskaitiht tahm labbakahm muifchahm leijsgallá. Nam naudas un kas kahro semmi piikt waj nemt us renti, lai mekle weetu augšchgallá; řchē grun-ti gam semmes lohpejam netruhřs maifes.

Laudis un muifčas pilnigi nau wehl tikkufchi pee tahs atřihřšanas, ka weenigs pamats un atřpaids semmes lohpfšaná irr labbi mittinati un uskohlpti lohpi; jo kur řchee irr prahwi, tur ikreis arri jo kupli řtahwehs tihrumi. Bet kur, ká řchē, ruddeni un seemá pašcheem truhřst ta wajjadřiga peena lahřite, tur gan derrehs laudihm arween' un nemittejami kleeht auřis: gahdajeet, ak gahdajeet jel papilnam labbas lohpu barribas, tad buhs prahwi lohpi; bet labbi kohpti prahwi lohpi dohř peena un dauds řpehzigu řuhdu; un kam dauds řuhdu, tam kupli un baggati tihrumi! — Nam nu plawas masas waj řliktas, tas, kamehr lauki wehl nedalliti us wairahf dalkahm, ir řawós trihs laukós warr kohpt lohpu barribas auglus, kad treschu dalku no papuēs apřehs ar lehzahm un aushm un treschaj dalkai atkal waffaraju lauká usřehs us meescheem abbolina ar tihmoti řahli, no pirma 15 mahrz., no oħtras 10 mahrz., pawiffam 25 mahrz. fehřlu it us puhraweetu. Tà tad buhtu ko plaut no puhraweetas mas 5 lihds 6 bir-

lawu řpehřa barribas, kas buhtu jauzama ar nederrigu grihřli.

Žil mehs sinnam, tad Latweeřchu wallodá lihds řchim truhřst tahdas pilnigas pamahřřšanas, kas gruntejajs uř dabbaspratteju un kreetnu lohpu lohpeju jaukakahm dibbinahřanahm, israhdidamas, ká lohpi gruntigi, ar řapraššanu jahlhpi, ká barriba us to jamaisa, řasataisfa un t. j. pr. Wan nu mums irr prahta, laudihm pašneegt tahdas lohpi wajjadřigas mahřibas, bet pirmam lahřtam us to lihds řchim nebija deewřgan laika un oħtram lahřtam arween' wehl gaidam, waj ar tahdahm muhs ne-eepreeřinahs Wez-Sahřes semmes darba řkohlšs direktors, Sintenis kungs, kas Latw. Uwifes taf laipnigi řohlřjajs rakřiht par semmes lohpfšanu un kas pee tahs peeder. *) Ar leelu pateizibu řanemtum arri sinnas par pašchu řkohlšs darbořčanohs Wez-Sahře.

Greeřchamees nu atřaklat un beidsam řawu rakřtu par augšřsemmi. Gedřihwotaji jeb laudis řchē irr Ewangelisři Lutteri (Latweeřchi un Wahzi), Greeřu-kattoli (Kreewi), Reemeru-kattoli (Reisři un Bohři), řchřhdi un řřchřgani. Latweeřchu walloda pawiffam neřkaidra, un jo tahlahř winnapus řllukřes, jo mahřt ta řaprohtama. Žebřchu rakřtitajs dřihwo 5 juhdes řchřpus řllukřes, tad ir řchē jau runna ittin reebigu Latweeřchu wallodu, ká dr. d.: „Žohnuř, kurgu nuhřliki piħzus diħkus moifus un monnus řahřa řokkumus?“ Tas irr: „Žahni, kur liķi peeřus tulkřus maifus un mannas kohřa dalkřas?“ Preeřř Bohřu laikeem (1561—1795) Kursemmes augšchgallá laudis wiffi biħufchi Ewangelisři Lutteri, bet wehlahř, preeřř lahdeem pahru řimřs gaddeem, Bohřu muifřneeki (Plater leelkungi un zitti) řchē piřufchi waj zittadi ká eemantohřufchi muifčas un ar řesu ittu palihgu lehnitinam waj ar warru eezehřufchi kattořu tizzibu, tà ka taggad tikkai mas nowaddu, kur Ewangelisři Lutteru bařnizas un mahřitaji. Gariiga tumřba, lihds ar puhřřřotajeem un mahru tizzibu, prohtams nau masa, wiswairahř dauds Reemeru-kattořu drandřes, kur behřni ká lohpi usaug bes řkohlšs, bes kahdas mahřibas, kahdas řapřattibas, bes tikkuma, jo muřfu Reisřcheem winnu wallodá deemřschehl wehl nau nei awifes, nei kahdas zittas derrigas gřahmataš, kas warretu teem derreht us prahta žillahřann waj laizigas labřlahřšanas wairořšanu. Deewřgan sinnama leeta irr, ka nemahřiti, ne řapřattigi laudis muřřcham irr un paleel wahřguti wiffá řawá dřihwē un buhřšaná. Bes ta wehl to semmes lohpfšanas plauřřšanu arri aiřkawe tahs leelas kattořu řwehtdeenas jeb „řchwenřas,“ kahdu weená gaddá pawiffam řkaitam 12, kas arri irr řirgus deenas un pa leelakai dalkai eekřiht pašchá řipřá darba laiká. řwehtdeena un řirgus, kahda gudra un jauka řaweenořšana! Bařnizas gahjeji ar řirgus un křohga gahjeem jauzajs žaur žaurim un laušchu dřuhřma ruħž un duħž ká eekaitnahřs biřchu

*) Tee rakřti „Pahřdauds lohpu řkali, pahřdauds semmes apřakřř arřla“ — eesřch Latw. Aw. Nr. 18 un 31 jau řakřufchi peemidihř to řohlřřčanohs, un žerřejam drohřřchi, ka us preeřřchu řaweem lařřitajeem wehl dafchřreif řahdu pamahřřšanas rakřtu no Sintenis kunga warřřim pašneegt, semřlohpjeem par preeřřu. U. R.

strohys. Rahds feeru fabrikis, waj tahdi teizami allus bruhski, kahdi irr leijsagalla Wahrnè, Rabillè, Bastendè, Aisputtes pilli un dauds zittas muishas, schè nau atrob-dami. Allus, fo schè bruhwe, pawiffam nau baudams un tit pahrlèezigi flitks, ka ziffo labs allus teef peewestis no Nihgas un Peterburgas. Weena masa buttele tahda allus, fur knappi 3 mehrenas allus glahses eefschà, bes pafchas butteles teef aismakjata ar 12 fudr. kap.

Schoreis lai peeteef schis masums; turpmohf stahstifim wairahf.) G. D. Leppewitsh.

Wisjaunafahs sinas.

No Berlins, 29. Okt. (10. Nov.), Schury ta sinna atnabhuse, ka wianu gohdiba, Kreewusemnes Keisarene us Peterburgu atpalkreisodama tanni 17. Nowemberi atnahfshoht Berlinè.

No Madrides, 26. Okt. (7. Nov.). Dauds Juhdu familijas no Londones un Lissabones atnabhufchas tai jaunai waldibai noprassibt, waj wianu tohs zitreisigohs liffumus, kas Juhdeem Spanija nenowehleja dftshoht, arri effoht uszehlfuse. Waldiba atbildeja. ka ta notizis.

No Parises, 26. Okt. (7. Nov.). Kehnimene Isabella, pawadd'ta no sawa wihra un bejrneem schury atnabhuse; arri wianu as biststehms klaret effoht wianai libds.

No Florenzes, 30. Okt. (11. Nov.). Italtijas Kehnisch tam Kreewusemnes leelfirstam Alkfej am dahwinajis to leelako Sawojas namma-ordenn, fo lai pee fruhthim walka.

No Londones, 30. Okt. (11. Nov.). Zaur Kehnimenes pawehli parlamentam tanni 10. Dezemberi sch. g. jafanaht lohpa.

No Madrides, 30. Okt. (11. Nov.). Us justizministara Rometa Ortiz pawehlfchanu Madrides wilfehà tiks uszelts luhgshanas nams (?) preefsch Ewangeliskeem draudses lohzeleem.

No Berlins, 2. (14.) Nowemberi, no rihta. Kreewusemnes Keisarene, pawaddita no tahs leelfirstenes Marias Alkfejandownas schodeen' atnahs Junsbrulà; pehdeja no turrenes dohschoetes us Wihni. —n.

Atbildas.

D-e eefsch S. To grabmata apspreechanu, fo Juh man atfuhstijahf, es talabb ween' Latw. Awises ne-eelikschi, ka ta minneia grabmata schogadd' eefsch Latw. Awischu Nr. 17 arri no weena tautas-stohlmeistera jau irr apspreehta it prahitigi un gruntigi. Lai peeteef, kad tahs derriqafahs grabmata dabujam schè apspreeht katru wernreit'. Ja man atfuhstijahf zittu tahdu jaunu grabmatu apspreedumus, ta labprahf tohs usnemfchu. Man gan dauds grabmatu apspreedumi teef pefstabiliti, kas nau derriq, tas labb' labprahf kabroju derriqas spreedumus. Jits spreech bes nelahdas fapraschanas, zits aikal lohsh ka trafe suns, fur sawu padohnu warrenu is teilt bes nelahdas naidibas un skaudibas; zits aikal wiffu slawe, fo kahde draugs waj annata beedrs rakstijis un smabde wiffu, fo kahds swesch waj nesinnams wihrs rakstijis. Prattist, ka gan zits lastitajs tad pawmeetohs, bet tautas apgaismofchana zaur tahdeem rahiteem neees us preefschu. Ta pateefiba jafalka bes skaudibas un bes atrebfchanahs, bet arri bes bailehm un bes raddu aistahwefchanas. Ruhdfami, rakstee man faddus grabmatu apspreedumus.

G. von F. Juhfu rakstu no 22. Okt. esnu dabujis un Juhfu gribschenu labprahf pefwidolschu.

Nur missejees.

Schi gadda Latw. Aw. Nr. 26. — 203. puslappas, 2as puffed 10a rinda no appalfchas preefsch ta wahrda: „direktora“ —, eeseelj wehl

*) Sirsnigi Jums paleifshohs, ja Juh man atfuhstijahf wehl wairahf sinnu. Tahdi teizami raksti skaidra Latweefschu walloda ar gudru padohnu farakstili, tulihf bes lawefchanas tiks eelikti Latw. Awises. Labprahf arri Awises usnemfchu tohs rakstus, fo par semkohpibu loh-lajtees rakstijit. G. W.

to wahrdu: „kangelejas.“ — 204. puslappà, 1. puffed 7. rinda no augfchas nelaffi: „Do preeku deenu eeswann“ —, bet: „Do preeku deenu schodeen' eeswann.“ — Nr. 27. — 210. puslappà, 1. puffed 15. rinda no appalfchas nelaffi: „veenefti“ —, bet: „veeneftas.“ — Tanni pafchà puslappà, 2. puffed 12. rinda no appalfchas nelaffi: „uzelta“ —, bet: „uzelti.“ — Nr. 28. — 218. puslappà, obtras puffed 12. rinda nelaffi: „watta“ —, bet: „wattas.“ — 219. puslappà, pirmas puffed 2. rinda no appalfchas nelaffi: „beidsamajs no wiffseem fchlihrads“ —, bet: „beidsamajs starp wiffseem, fchlihrads.“ — Nr. 29. — 231. puslappà, pirmas puffed 12. rinda no appalfchas nelaffi: „Schampyan“ —, bet: „Schampyan.“ — 232. puslappà, obtras puffed 3. rinda no augfchas nelaffi: „tas leelajs winneft“ —, bet: „ta leela winneft.“ — Nr. 30. — 234. puslappà, obtras puffed 1. rinda no appalfchas nelaffi: „wai“ —, bet: „wai.“ — 238. puslappà, obtras puffed 6. rinda nelaffi: „darrijam“ —, bet: „darrijahm.“ — Nr. 31. — 243. puslappà, 2. puffed 26. rinda no appalfchas nelaffi: „peene mdamas“ —, bet: „nepeene mdamas.“ — Peeliffumà pee Nr. 31. — 62. puslappà, 2. puffed 23. rinda no augfchas nelaffi: „lohanu“ —, bet: „lohani“ —, un 32. rinda no augfchas nelaffi: „rekrubtu“ —, bet: „rekrubschu.“ — Nr. 32. — 249. puslappà, 1. puffed 12. rinda nelaffi: „dsehts“ —, bet: „dshits.“ — 250. puslappà, 1. puffed 27. rinda no appalfchas nelaffi: „Petrowika“ —, bet: „Petrowika.“ — 253. puslappà, obtras puffed 10. rinda no augfchas nelaffi: „eeflauzi“ —, bet: „eeflauzi.“ — 254. puslappà, obtras puffed 3. rinda no augfchas aif ta flaitta: „1439“ —, peeleexi flait tohs wahrdu: „tiffa gattawes.“ — Nr. 33, 259. puslappà, 1. puffed 22. rinda no appalfchas nelaffi: „2 ohri“ —, bet: „2 zitti.“ — 261. puslappà, 1. puffed 9. rinda nelaffi: „aplauw pitajs poste toreis bij weddis.“ —, bet: „aplauwita poste toreis bij weddufe.“ —, un 2. puffed 4. rinda no augfchas nelaffi: „Keines“ —, bet: „Keinista.“ — Nr. 34. — 266. puslappà, pirmas puffed 24. rinda no appalfchas nelaffi: „nahlofcha 1. Januara“ —, bet: „nahlofchu 1. Januari“, un 12. rinda no appalfchas nelaffi: „abee“ —, bet: „abbi.“ — 267. puslappà, pirmas puffed 4. rinda no augfchas nelaffi: „effohf“ —, bet: „neeffohf“ —, un 12. rinda no augfchas nelaffi: „jau“ —, bet: „jannu.“ — Nr. 35, — 274. puslappà, 1. puffed 22. rinda no augfchas nelaffi: „flanestibm“ —, bet: „flanteem“ —, 24. rinda no augfchas nelaffi: „Schweizes wilfehà“ —, bet: „Schweize, Luzernes wilfehà“ —, 30. rinda no augfchas nelaffi: „ehla“ —, bet: „ehna.“ — Peeliffumà pee Nr. 35. — 69. puslappà, obtras puffed 32. rinda no appalfchas aif ta wahrdu: „waijadshahm“ —, lees to shmi: „;“ —, 71. puslappà, 1. puffed 16. rinda no augfchas nelaffi: „ohiro“ —, bet: „ohtr“ —, Nr. 36. — 283. puslappà, 1. puffed 10. rinda no augfchas nelaffi: „no fenn gaddem“ —, bet: „raggad“ —, 287. puslappà, 1. puffed 9. rinda no appalfchas nelaffi: „ohtrajam“ —, bet: „ohtram“ —, Nr. 37. — 290. puslappà, 1. puffed 15. rinda no appalfchas nelaffi: „basnizinas“ —, bet: „basnizas“ —, un 2. puffed 11. rinda no augfchas nelaffi: „fa“ —, bet: „fas“ —, Nr. 38, — 298. puslappà, 2. puffed 18. rinda no augfchas nelaffi: „tee“ —, bet: „tahs“ —, 299. puslappà, 1. puffed 3. rinda no augfchas nelaffi: „pafch as“ —, bet: „pafcha“ —, 300. puslappà, 1. puffed 18. rinda no appalfchas nelaffi: „bsefscha“ —, bet: „bsefschu“ —, 2. puffed 16. rinda no augfchas nelaffi: „seem“ —, bet: „seem“ —, 301. puslappà, 1. puffed 22. rinda no appalfchas nelaffi: „eisenbahni“ —, bet: „eisenbahnes“ —, un 18. rinda no appalfchas nelaffi: „walstei“ —, bet: „waliti“ —, Nr. 40. — 315. puslappà, 24. rinda no augfchas nelaffi: „tehwa“ —, bet: „tehwu“ —, 316. puslappà, 1. puffed 21. rinda no augfchas nelaffi: „wihnuhsibm“ —, bet: „wihnuhscheem“ —, Nr. 42. — 329. puslappà, 2. puffed 17. rinda no appalfchas nelaffi: „Simteem“ —, bet: „Simtahm“ —, 331. puslappà 1. puffed 21. rinda no appalfchas nelaffi: „islaidis“ —, bet: „islaidufe“ —, 332. puslappà, obtras puffed 12. rinda no appalfchas nelaffi: „wirskafits“ —, bet: „wirskafita“ —, 334. puslappà, 2. puffed 16. rinda no appalfchas nelaffi: „zaur“ —, bet: „zauru“ —, 335. puslappà, 2. puffed 7. rinda no appalfchas nelaffi: „jauszelt“ —, bet: „janozelt“ —. Dauds weetas eefsch tahm, Wisjaunafahm sinahm' nahw druckahs: „telegrafe“ —, fur jalaff: „telegrafs.“ Tami stahsa „Payibra lappa“ dahja teifumà gruntineets nahw pallat isseikuma, fur gruntineefam bij jastahw piemajam un tad tif pehz wianu jastahw isseikuman, p. pr. 262 puslappà nahw druckahs: „atbildeja krahdshneeks.“ — „runnaja faimiafch.“ — fur pehz wallodas liffumeem jafalka: „frohdshtueeks atbildeja.“ — „kaimiafch runnaja.“ — Malafas wainas jau lastitaji pawrlabohs pafchi. Latweefschu awises pehz eefpewefchanas flaidri grihb runnast par Latwiffli, un talabb' pafchas sawas wainas usrahf, fur missejees waj druckataju rohlat, waj rakstataju spalwat.

Latw. awischu apgahdatajs: Gotthard Bierhoff.

S l u d d i u a f c h a n a s .

Kursimmes kredita-beedribas direktione darra wisseent stnamu, la 3. Oktoberi 1868 no Zelgawas wirspils-kunga teefas fubhtiteem zaur lohsefchannu schibis Kursimmes ne-ussaffamas sandbrihfes

preeksch ismaksafchanas 12. (24.) Juni 1869

irr nospreestas:

I. No tahm 5 prazentu ne-ussaf-
kamahm sandbrihfehm:

Nr. 1175 uf 500 rb.	Nr. 6155 uf 1000 rb.
" 1303 " 500 "	" 7410 " 1000 "
" 1339 " 100 "	" 8045 " 1000 "
" 1592 " 1000 "	" 8046 " 1000 "
" 1611 " 1000 "	" 8049 " 1000 "
" 2662 " 500 "	" 8608 " 1000 "
" 3028 " 500 "	" 8839 " 1000 "
" 3253 " 100 "	" 9140 " 500 "
" 3550 " 500 "	" 1157 " 500 "
" 3652 " 500 "	" 9442 " 500 "
" 4069 " 500 "	" 9484 " 500 "
" 4405 " 100 "	" 9747 " 100 "
" 4594 " 500 "	" 9937 " 100 "
" 4655 " 500 "	" 9952 " 100 "
" 4660 " 500 "	" 10266 " 1000 "
" 4840 " 1000 "	" 10311 " 1000 "
" 5556 " 1000 "	" 11649 " 100 "
" 5558 " 1000 "	" 12411 " 100 "
Nr. 13406 uf 500 rubl.	

II. No tahm ne-ussaffamamahm
a 50 rubl.

Nr. 451, 1170 un 1171.

III. No tahm 4½ prazentu ne-
ussaffamamahm metalla sand-
brihfehm:

Nr. 18 uf 500 rb.	Nr. 1258 uf 1000 rb.
" 531 " 1000 "	" 1389 " 200 "
" 1109 " 100 "	" 1487 " 1000 "
" 1051 " 500 "	" 1735 " 1000 "

Kursimmes kredita-beedribas direktione schibis sandbrihfes ussaffidama, ussazina tohs, kam tahs peederr, sawas sandbrih-
fes lihds ar kuponu bohgeneem 12. (24.)
Juni 1869 pee Kursimmes kredita-bee-
dribas kaffes nodobt un pret tahm to pee-
nahkamau kapitalu faaremt. Prazentu mak-
safchana par tahm apfihmetahm islohse-
tahm sandbrihfehm beidsahs tannu 12.
Juni 1869.

Direktione te wehl peeminn jeb atgah-
dina tohs, kam schibis jau agraf' islohsetas,
bet wehl nenodobt 5 prazentu ne-ussaf-
famas Kursimmes sandbrihfes irr:

Nr. 3285 a 100 rubl.	} Zahnds 1868 islohsetas,
" 7953 " 500 "	
" 8962 " 500 "	
" 11428 " 1000 "	} Zahnds 1867 islohsetas, —
Nr. 89 a 100 rubl.	
" 100 " 50 "	

fa ta prazentu-maksafchana par schibm sand-
brihfehm pa dalkai Zahnds 1868, pa dalkai
Zahnds 1867 irr beigusees. 2

Zelgawá, 7. Oktoberi 1868. Nr. 1721.

Weena mahja tohp pahz-
dohta Leischds winnpus Zah-
nischi. Klachtaku par to Zel-
gawá, seelajá eelá Nr. 31 pee grabmatu
sehjeja **J. A. Bir.** 2

Kaschoka bohde

wezzo **V. M. Rubinstein**

mantineekeem, Zelgawá, seelajá eelá
Nr. 1, schefhsam pret konditora, pee-
dahma sawas no jauna dabutas prezzes
par lehtu tirgu, lá: labbakahs dseltenahs
**gehretas Turku aitu ahdas, isschuh-
tus pustafschofus, nusses, wihrischi**
un seewischi **sahbakus**, jaunas mohdes
kafchofu mizzes un dands zittas prezzes
preeksch patihkamau iswehleschanohs. 1

**Labbus Wahsemmes ru-
dsus** pahrdohd par lehtu tir-
gu Zelgawá pee Annas wahrteem 1

Mitchell un beedris.

Labbakohs Peterburgas

Schahwetus rudsus

leelas dalkás ká arri puhros pahrdohd
Nihgá **G. Jaacks** 2

fantori, leelá Mönchen eelá Nr. 5. Wol-
zonn nanmá, pretim Domes basnijal.

Labbi Feegeki tohp pahz-
dohti Annesmuischá pee Doh-
beles 1

Aliputtes pits muischá tohp wairahf
semneeku mahjas ar labbu arramau
semui, plawahm, gannibahm un inwen-
tarijumu pahrdohstas. Pirzeji warr par
scho pahrdohschonu peeprassit turpat pee
muischaswaldischanas. 1

Tas jaunajs fabrikis preeksch

willu-dshjas wehryfchanas

Kengeraggá,

kam magasthne Nihgá, marjallaeelá Nr. 2.

usslawe famu jo pilniqu lehgeri wiffadu
sortu addamas un aushamas dshjas,
daschu daschadas pehrwes, par lehtu malku,
isdarra apstelleschanas u tschakti, un nemni
arridsan **willu preeksch wehryfchanas**
pretti. **J. Lindau.** 4

2 masi grunts-gabbali
un weena eeritfeschana
preeksch pohdneeka irr lehti pahrdoh-
dami. Klachtaku sinnu par tam dohd kaup-
mannis **Martinelli** Zelgawá. 3

Labbu arramau semmi ar meschu no
ween lihds ohtu nummuru warr pee man-
nis par ittin lehtu malku no wiffada lee-
huna pirft; **mahjas ar gattawam**
ehkam no 40 lihds 100 puhraweeta. u.
muischas no 200 lihds 1000 puhrawee-
tahm; **ballus preeksch buhweschá**
u a s warr kates pirzejs no sawas grunts
nemt. Pirzejs teel subgts, pee mannis
drihs meldetees, lai semwi pats wehl warr
redseht, eefam seema ne-ussahf; manna
adresse: Seelajá Skalleja-eelá, Nr. 20 ap-
palschtahsché 3

G. M. Liche.

20 rubulus pateizibas nandas

dehs tam, kas tohs diwi sirgus stappehs,
kas tam Schefhdes (pee Saldus) arren-
datorim Behr no 19. uf 20. Oktoberi sch-
g. no stalla issagti; weens tumfchi (Dulli)
behrs, masa schuite peere, plats un tas
ohrs gaischi behrs, ar fleenu kaku; abbi
8 gaddi wezzi un kates 70 rubl. wehrts.
Schefhdes muischaswaldischana.

Alahju pahrdohschana.

Zirohles muischá pa nahkameem Jur-
geem weenas mahjas ar labbahm ehkam
pahrdohdamas, kas pawiffam lihds 200
puhraweetas leelas. 2

Smagaus Wahsemmes rudsus.
Schi gadda **Kreewu rudsus** un 6 kan-
tigus Wahsemmes bruhweru **meechus**
pahrdohd par lehtu tirgu Nihgas-fantori
Zelgawá pee Annes-wahrteem. 5

Mitchell un beedris.

Ta leela

**istabas-leetu (mebel)
magasthne**

Peter Rosenberg un beedra,

leelas **Rehniaa** un **Kalka-eelas** stubri, Nr. 2,
par lehtu malku peedahwa teem, kam
majadstgas wiffadas bruhfejamas ista-
bas-leetas, lá: sofas, krehsti, galbi,
fkapji, kumodes, **spegeki**, gultas un
wehl daschas zittas leetas. Kates pir-
zejs ittin ustizzigi tiks apdeenehts. 2

Wagarischkes muischá ne tablu no
Krohaa-Seffamas pee Krukeem teel **behr-**
su malka par 5½ rubl. affi un weens
semmes **gabbals** no 126 puhraweetahm
pahrdohst, lá ir ta muischá uf arrenti is-
dohta; fur arri to klachtaku warr dabuht
sinnaht. 2

Basnizas un skohlas sinas.

Weens Kungs, weena tizziba, weena kriifiba.

Mahditajs: Sinas. No Kollupes jauneem fainneekem. Miiffiones
fwehtki Bauska. Wehmurtlu skohla Jenneré. Greenland. 1687.

S i n a s.

Peterburgâ ta Gwangeliska Luttera basniza, ko fauz par Pehtera basnizu, irr mantojuse smukku naudas gab-balu. Diwi draudses lohzeiki, kas mirruschi sawâ testa-mentê tai basnizai dahwinajuschi weens 40,000 rubl. un ohts 70,000 rubl.

Miftraukles dr. mahzitajs Robert Munning tam aismigguschajam Reikenam weeta effoht aizinahs par Umurgas dr. mahzitaju. Lai tas Kungs winnam to Deewa-darbu tur palihds tablah west tahdâ pat prahâ un padohmâ, kahdâ Reikens tur strahdajis.

Rihgas Gertrudes basnizas wezzajs mahzitajs Karl Aleksander Dietrich tanni 8. Oktobri pehz ilgas zeeschanas un flimmibas zaur laizigu nahwi aigah-jis Deewa preekschâ. Winsch Rihgâ bij dšimmis 1806 tanni 1. Augustâ Rihgas gimnastjâ un Lehrpatas uniwer-sitetê ismahjuees, winsch atnahjis atpakkal us Rihgu un tur skohlu sahjis turreht papreeksch preeksch puifeneem un pehz preeksch meitenehm. 1838 Dietrich Rihgas pilsehtâ mahzitajeem palikka par palihga-mahzitaju, 1843 rahts winnu uszehla par Dohmes basnizas diakonun un 1845 par Gertrudes basnizas mahzitaju. Pee schis basnizas Dietrich irr kalpojis 23 gaddus. Gertrudes draudse wis-wairahk Dietricham par to warroht pateiktees, ka rahts winnai taggad usbuhwejuse to staltu, jaunu basnizu, jo winsch stipri tam effoht dšinnees pakkal, ka Gertrudes draudsei waijagohk jaunas basnizas. Bet to preeku winsch nedabuja peedshwoht, ka tanni jaunâ basnizâ pats wehl spreddiki buhtu teizis. Tanni 15. Oktobri winnu no wezzas, masas basnizinas, kur pats nofirmis, aishweddu-schi us beidsamu duffu. Kad to sahrku no mahjahm ais-nessa us to basnizu, tad Latweefchu draudse tur fanehma sawu aismigguschu gonnu, un Latweefchu spreddikis tikka teikts. Kad pehz to lihki gribbeja west us kappeem, tad atkal Wahzu draudse winnu iswaddija no basnizas, pa-preeksch Wahzu spreddiki Klausijuse, ko pats Rihgas su-perdente Dr. Boelchau fazzijis. Us kappeem atkal Zahna basnizas wezzakajs mahzitajs Weyrich effoht fazzijis Lat-weefchu runnu un Bikkenes mahzitajs Tiling Wahzu runnu. Lai nu Gertrudes draudse preeksch sawas jaunas, aukas basnizas arri dabutu jaunu, spehzigu mahzitaju! —

No Kollupes jauneem fainneekem.

Kâ Latweefchu Awifchu 37. nummurâ biju apfoblijees, Sestdeenas rihtâ preeksch Mikkteem no Kollupes sikk-

fabrika es brauzu us jaunahm Plahnischku mahjahm pee jaunu kappu eefwehtischanas. No Kollupes muishas no leela zella bij janogreeschahs un zaur meshu un zaur pfa-wahm drihs bes zella bij jabrauz us Plahnischkeem, kur zitti fainneeki ar sawahm faineemu jau fapulzejuschees mannis gaidija. Tê brokfastu eekohdis un peerakstischa-nas pabeidsis, es ar teem laudihm dewohs us jauno kappu-weetu, ko laudis jau smukki ar sehtinu, wahrteem un ar frustu bij aptaifjuschi un ar sakkumeem puschloju-schi. „Zilwekam kâ sahlei klahjabs“ dseadajohk, mehs eegahjahm kappos, kur es to draudsi usrunnaju ar Gwe-feru 4, 1—6. wahrdeem un parahdiju, ka, lai arri pasaulê muhsu zelti gan schkireahs un lai muhsu mahjas par meshu iskaisitas, wissu zelsch tatschu aiseet us scho weetu, un Kristus muhs salaffis no kappenehm augfchamzelscha-nahs deenâ. Tapehz mums zeenigi jastaiga pehz muhsu aiginaschanas; un kâ tē weenprahgtigi pee kappu eefwehti-schanas fanahkuschu, tâ arridsan weenprahgtigi kophâ lai turramees pee draudses kophschanas un eetaifschanas. Tad us zelleem mettuschees, scho weetu eefwehtijahm par fwehto duffeschanas weetu. Pee krusa turpat kappos bij galdinsch ar baltu drahnun apklatis preeksch altara rihkeem, jo zittu weetu nebij, tapehz grehksuhdsefchana un sw. waffarinisch tepat bij jaturr. Grehksuhdsefchanas dseefmu nodseedajuschu, mehs no Reemeru gr. 6, 3—4. mahzija-mees, ka schi eefwehtita kappu-weeta muhs mahza, tee-lams mehs dshwojam, ihstâ grehku-atgreeschanâ ar Kristu zaur to kriifibu littees apraktees eeksch nahwes, lai dshwâ tizzibâ arridsan ar Kristu usmohstamees pee dshwibas at-jaunofchanas. Arri labs pulzinsch no Reemeru-kattokeem bij fanahkuschu pee muhsu kalposchanas appaksch Deewa jaulahm debbesihm, kur spohscha faulite muhs apspihdeja.

Behz beigteem Deewa wahrdeem laudis mannai pa-sklubbinafchanai palkausijuschu, eezehla weenu fainneeku par sawu preekschneeku jeb wehrminderi un apnehmahs no zeen. Kollupes dšimtskunga islubgtees weetu un malku, lai Deewa namainu un skohlu few warretu eetaifiht. Pee tahda darba illatrs no wiffas sirds fohlijahs peepalihdseht ar rohlas spehku, lai pee winneem duffeschanas fwehta weeta nebuhtu ween teem mirruscheem, bet arridsan fa-eeschanas weeta teem dshweem, ka lai wezzi un behrni tittu skubbinati us muhschigas dshwibas zelleem. Lai Deews fwehti un palihds isdarriht un peepildihk!

R. Grüner,
Dinaburgas mahzitajs.

Miiffiones fwehtki Bauska.

Schogadd sawus miiffiones fwehtkus fwehtijahm tanni 30. Augustâ, Kursemmes semneeku brihwlaifchanas deenâ.

Bij fanahlfchas wairahf par 5000 dwehfeles, ne ween no Bausklas draudses, bet arri no avlahrtejahm draudsehm. Refwehtijahm famus fwehtlus basnizâ, bet appafsch plifkas sillas debbes, fâ weztehms Ahbraams, fas famu altari uszehla Mores birsitê. Stary diweem stalteem behrseem, fas stahw netabtu no Bausklas mahzitaja muischas, smulka salka kanzele bij ustaita, un schai preekschâ masâ altaris ar Pestitaju pee krusa lohka. Kad dseefma bij nodseedata, tad Seffawas mahzitajs Krüger nostahjajs masa altara preekschâ, un ar skannigu balsi kollektês nobseedajis lassija 96. Dahw. di. Behz ohtas dseefmas Bausklas mahzitajs Seiler us kanzeli uslahpis, iistahstija papreeksch schihâ deenas nosihmeschanu preeksch mihleem Kursemnekeem, fur tee nu stahwoht us brihwahm lahjahm ar leelafahm rekthem ne fâ dauds zitti zilwefi, bet arri israhbija, fa wiffa brihwesfiba tad ween leeti derroht, kad zilwefi brihwi no grehtu faitehm, tadeht lihdi un ar to laizigu brihwesfibu warroht un wajjagoht peeminneht to garrigu brihwesfibu, fas tautahm teekoht aisnesta zaur missiõnes darbu. Tad Seiler mahzitajs paschu missiõnes spreddiki fazzija par praweescha Gzekiela wahrdeem 37, 1—11.: „Tee kauli kustahs; jo tas wehjsch puhfsch.“ Tee kauli, fo prameets Gzekiels tannî eeleijâ redsejis, nosihmejoht tohs zaur grehkeem no Deewa atkrittufschus zilwefus, fas fâ kauli bes dshiwibas newarroht kustetes, t. i. neko labbu darriht. Deem fakaltufsheem kaulcem tadeht wiffi pagani lihdsigi, fas famâ buhschanâ lohti neganti; bet tas Kungs ir pawehlejis pahrscheem kaulcem fluddinahrt, un fur tas notizzis, tur tee jahloht kustetes. Pagani atstahjotes no sawas negantas buhschanas. Indijâ atraitnes wairs netohpohht fadedsinatâs pehz wiha mirschanas; us tahm daschadahm fallahm zilwefâ zilwefu wairs ne-ehdoht; Kineeschu semmê behrni wairs netohpohht eemesti uppê; bet labbaka buhschana pee paganeem jeltetes. Tomehr tas Gars teem wehl ne-effoht eekschâ. Schis eenahloht lihdi un zaur to fluddinatu wahidu no Kristus fw. Ewangelijuma. Sluddinatajeem pascheem zaur scho darbu ta mihlesfiba wairojotes, tadeht missiõnes darbu wajjagoht lohpt un strahdaht zil spehdameem un mahzedameem.

Tad Wez-Saules mahzitajs Luzau stahstija par Ribta-Indijas Borneo fallu, fas gandrihs til leela, zil Franzija jeb Wahzsemme. Tur dshwojoht Malajeeschi, Dajaki, Aihneeschu, pawiffam kahdi 3 milljoni eedshwotaju. Wezjâs laikos schihâ fallas eedshwotajeem bijuse Budda-tizziba, bet taggad Dajaki no Deewa gandrihs neko wairs nesinoht, tikkai tizzoht, fa effoht labbi un kauni garrî. Winni dohmajoht, fa effoht 15 pasaulês, 7 wirs muhsu semmes, 7 appafsch tahs paschas, un patte muhsu semme ta 15ta. Winneem effoht 7 Deewi, kam starpâ weens launs Deews ar wahidu: „Pa-Radu.“ Schee lautini dshwojoht lohpa ar saweem lohpeem, un bes teem weenigeem semmes augleem, fo paschi audsejoht, — prohti ribfu, — tee arri ehdoht tschuhfklas, wardes, kirsalkes, schurkas un pelles.

Kad 51 gaddus atpakkal pee mums Kursemme tahs laizigas brihwesfibas faulite uslehza, tad Borneo fallâ,

pee Dajakeem, ta Galandeeschu missiõnes beedriba schlufe fluddinahrt fw. Ewangeliumu. Tur gahjis ar missiõnes darbu daschadi. Fo eefahluma labbaht, pehzahf slihtahf. Welns eefahwewes paganu firdis, tohs schubbinajis wajjahf krittus. Zitti to krusâ fistu apleezinajufchi ar famu nahwi. Beidschot mihlajs Wez-Saules mahzitajs draudst passubbinaja gahdaht par missiõnes darbu; taggad fur gruhti gaddi, lai palihdschot ar to masumu, bet kad Deews dohschot baggatakus gaddus, tad ar baggatafahm dahwanahm. Lai ne ween schinni stundinâ no wiffas firdis luhdsotes, fa ta Kunga gaisma nahktu par teem paganeem, un winna gohdiba uslehktu pahrscheem, fas sehch tumfiba un nahwes ehnâ, bet arri mahjâs pahrgahjuschi, famu darbinu strahdadami, no firdis lai jahloht: „lai nahf pee mums tawa walstiba!“

Behz ta atkal Wezzumuischas mahzitajs Kraus uslahza runnahf par Reem. 10, 13—15., fa neweens, ne Zuhds ne Greakis jeb Reemeris, neds melns neds balts zilwefâ bes ta Kunga wahra newarroht tapt fwehts, wiffem to wajjagoht peesault; jo wiffem truhstohf tahs teifschanas preeksch Deewa. Fa waina, fa tas fâ wehl nenoteekoht, effoht diwejada, waj zilwefi to wahedu wehl ne-effoht dsirdejufchi, t. i. winneem tas wehl ne-effoht fluddinahrt, waj winni paschi to tishcham atmeltufchi. Tad wehl mahzitajs Kraus stahstija par missiõnes darbu Afrikâ, fas gandrihs 4 reis leelaka ne fâ Ciropa. Schê tee mohri waj nehgeri dshwo, fas Kaina pehzahlamî, winneem no tehwa uskraut lahsti wehl taggad janessohf. Schee lautini lohti dumji, flinki un eegrimmufchi neschlibfiba. Preekschlaikâ no Ciropescheem eebaiditi, kad tee tohs fehruufchi un par wehrgeem pahrdewufchi, taggad negribboht usizzetees missiõnareem. Kad nu missiõnari apleezinajoht, fa winni wairahf negribboht, fa til zilwefu dwehfeles isglahbt un ta Kunga gannamam pulkam tahs peewest un zaur derrigahm mahzibahm no swehru kabrtas pataisht par zilwekem, tad nehgeri atsakloht behdigi bet kuhtri: Zuhfu wahrdi ir labbi, tee darra labbus zilwefus, bet mehâ nespehjam tohs peenemt. Bes Reemerutattolu missiõnareem taggad Afrikâ arri strahdajoht 12 Ewangeliskas missiõnes-beedribas. Weetahm eimoht labbaki, weetahm grubtaki us preekschu. Fa leelaka draudse — 8.900 dwehfeles — effoht Hernhuteru brahlu-beedribai, fas jau no 1736. gadda tur fluddinajoht to Deewa wahedu. Zittâs weetas gaisâ lohti newesseligâ un Ciropas laudis tur mirstohf noht. Tur arri kahdâ weeta us wakkara pussi strahdajoht tas jau daudseem pasihstams missiõnars Hugo Sahns, dsimmis Rihdsineeks. Alspehrnâ gadda tur usnahjis weenâ weeta zaur leelu faufumu badâ; tad kahds wezs wihrs fazzijis: „Pee mums sweschenceki atmahlfufchi, fas mums teifufchi labbus wahrdus, bet mehâ to nepeenehmufchi, tadeht mums usnahjis badâ.“ Tê klahf wehl beidschot mahzitajs fazzija: „Pee mums taggad arri gandrihs jau badâ, kadeht tas mums usbruzzis, to apdohmajim!“

Beidschot Baldones mahzitajs Pand Wahzu walodâ turreja runnu par praweescha Mikkus wahrdeem 4, 1—5.

un isflaidroja tahs jautafchanas: „Kapeh3 un lã missiõnes darbs jalohej un kahdi tee augli no ta.“ Missiõnes darbs tadeht effoht jastrahda, ka ikweens zilweks pats atsihtot, ka nau zits wahrds dohts, zaur ko warretu tapt par swehtu, lã ween til tas wahrds Jesus, un to atsihdamam ikweenam zaur tuwaka miblestibas speestam arri jagahda, ka teem tumfiba staidadameem schis wahrds teel fluddinahts. Bet tas Kungs pats arri pawehlejis missiõnes darbu strahdaht fazzidams: Gita par wissu pafauli un pafuddinajeet to preezas mahzibu wissai raddibai. (Mark. 16, 15.) Missiõnes darbs effoht jastrahda papreekschu katram pascham pee sawas firds, tad pee teem sawejeem un beidsot pee paganeem. Par missiõnes augeem runnadami, dauds zilweki galwas krattoht, dohmadami, ka to augfu effoht mas, bet to isdohschanu lohti dauds. Tee ne-apdohmajoht, ka laizigas walstis istehrejoht wairahf naudas ne lã ta debbestiga walstiba, un ka pagana jeb Juhda dwehsele nebuht wairahf nemakfajoht, ne lã kristiga zilweka dwehsele, un kad ta arri wairahf makfatu, tad tatschu ta effoht wairahf wehrta ne lã selts un fudrabs.

Bauskas draudses dseedataji schohs missiõnes swehtfus arri puschoja zil spehdami. Tee dseedaja weenu ihpafchi preeksch schihs deenas farakstiu dseefmu, tad wehl 23. un 51. Dahwida dseef. un beidsot musiki flunstigi saliktu pirmo perschu no tahs dseefmas: Deews Kungs irr muhsu stipra pils.

Zerreju gan, ka ikweens preezigi us scheem missiõnes swehtkeem atnahza un lihgfms aigahja. Lai Deews dohd, ka arri wissi pehz tahm jauklam mahzibahm darritu un tahs tur dsirdetas missiõnes suanas nemtu pee firds!

J. R.

Mehmfurle fohla Jennerè.

Jenneres draudses mahzitojs Sokolowski 1866. gadda gallã Widssemes Jagaunu dallã netahlu no Jenneres basnizas fohlu cetaisija preeksch mehmfurleem. Scho-gadd Juni mehnesi scho fohlu pahraugohf, araddusch, ka tee 6 puiseni un tahs 4 meitenes, kas tauni fohla usnemti, par to pusohtra gadda laifu jau 1200 wahrds ismahzjuschees isteikt, rakstihf un saprast ko schee nosime. No Bihbeles stahsteem sinnajuschi 45 stahstus, gan no wezzas, gan no jaunã Derribas; lai schohs saprastu, tad winneem mahzihts ar wahrdeem, bildehm un simehm. Behri flaitkus lihds 100 prattusch faslaitiht, atnemt, wairoht un dalliht. Rakstihf un zeikinahf til labbi mahzejusch, ka ar to warreja buht it pilnã meera. Behri ikdeenã preezas stundas irr fohla. Par waffaru tee brihwstundã laukã un dahrsã strahda, par seemu atfal piuu kurwus un taifa dachadas wirtschafstes leetas. Meitenehm fohlmeistora gaspafcha mahza rohsadarbu un wissu zittu, kas pee mahjas-buhfchanas wajadstigs.

Schohs mehmfurlehs til tahf grubb mahziht, ka winni ar katru dsirdofchu zilweku lai warr farunnatees, no runnataja luhpu kufschanas to wallodu saprast, grahamtu lassihf un sawas dohmas flaidri usrakstihf.

Zizibas leetas un Deewa atsihchanã tohs til pat tahf grubb west, lã wissus dsirdofchus behrus. Bet ta wehl teem mahza dauds mas no geograffias, pasaules un fehwu semmes stahsteem un no rehlinaschanas. Par fohlas behru audsinataju un fohlotaju irr Eglons ar sawu gaspafchu. Eglons, Walfas seminarã par fohlmeisterei mahzihees, pehz it ihpafchi us to fataisjees, lã mehmfurlee fohlojami.

Grenland.

Seemeta-walkara puffè no Giropas, zaur leelo Atlantens juhru schirta, pee Amerikas leelãhs pusfallas auksta un nepatihlama semme atrohnãhs, ar plikkeem tumfibrubneem flints-kalneem, kas ar muhschigu sneegu apflahti. Schi semme irr — Grenland. Tur irr seema lihds Juni mehnesim un aukstums til leels, ka afmini sprahgst. Tad wiss gasfs irr leddu druppu pilns un juhra kuhp ar tahdu farmu, kas laudihm abdu uswell lã finnepa plahfsters. Turklahf no Nowemberã lihds Januãrim saule nemã ne-uslez3 un ta auksta nãhts til daudsma3 tohp apgaisnota zaur mehnesi, seemeta-blahsimu un sneega gaschumu. Juni un Juli turprettim irr waffara, tad saule nemã nenokriht, bet deenahm un nãhtim pee debbests irr redsama. Bet arri waffaras laifã leddus til semmes wirsũ iskuhst, appafschã semme paleef safallusi. Sinnams, ka tahdã semmẽ isflattahs zittadi, ne lã pee mums: waffarã pee semmes aug suhnã un ohgas un masi elschnu un behrsu lohti; arri lohpi tur irr zittadi: dachadi juhras-swehri, siwis un uhdens-putni, sneega-wistas, balti sakki, sillas un pellekas lapfes, funni, kas nemahf reet, reun-lohpi un leddus-lahfchi.

Schinũ behdigã semmẽ kahdi 7000 zilweki dsihwo, kas tohp faukti par Eskimos. Scheem laudihm ahda irr tumfcha, gihnis pabruhnẽ, winni no auguma irr masi, bet ar platteem plezzeem. Winnu drehbẽ no kaschokeem taiftas; appafschã winni walta krellu no reun-lohpu ahdas ar spalwu us eefschpuffi, wirsũ swahrkus no rohnu ahdas ar spalwu us ahrpuffi; turklahf winneem wehl bifas, selkes un jahbaki no lohpu kaschokeem. Wibri un feewas weenadi apgehbjahs, til feewischku drehbẽ wehl ar farkanu abdu waj pehrlehm isgrefnotã. Winnu mahjas irr masã un semmas, no afmineem un semmes taiftas, ar ahdahm apjuntas un pee lohgeem glahses weetã rohnu sarni. Tur wissa familija fehsh fohpã un sildahs zits pee zitta. Jitabas widdũ degg leela trahnu-lampa ar katlu, kas no mihtsteem afmineem isfaltis. Walfas winneem nemã nau, un kad kahdu reis no juhras weenu fohlu iswell, ko wehjsch turp aisdinnis, tad no ta taifa sawas laiwã. Tahs feewas wahra ehdeenu, waj schuj drehbẽ, waj taifa laiwu; bet tee wibri gull pee seenã un apdohma sawus waffaras darbus. Waffarã wissi preezigi iseet no sawahm seemã-mahjahm un dsihwo rohnu-ahdu telts. Waffarã teem wihreem irr leels darbs, tad winni dohdahs us meddischanu un sweijofchanu, jo siwis, lohpi un putni winneem weeniga barriba. Waifes

weetà winneem irr mafas fiwis, fo waffarà leelòs pulkòs kerr un pee faules schahwe; tad winnai wehl ehd autnu, renn-lohpu un rohau galku un taukus; ihpafchi gahròs kummoß winneem irr smirdofchi pusisperreti pauti no juhraz-putneem. Bet rohau winni zeeni par wiffam, jo rohau ahda winneem dohd drehbes, tahs affinis irr gabrda suppe, rohau galka irr labs zeppets, trahns irr mihlfch dsehrens un seemas laikà arri dohd filtumu un gaischumu, fauli geld pee daschadeem sweijofchanas un meddifchanas rihfeem, zipflas irr deegu weetà, farri dohd lohgu ruhtes. Tapehz gan newarr brihnitees, kad weens Gskimo teem missionareem praffija: „Waj tad juhfu debbesis arri daud rohau?“ Èa fchee laudis dshwo, waffarà sweijo un meddi un seemà ehd, fo waffarà irr sakrahjufchi. Rahdus 50 gaddus paleef wezzi, tad nomirft wiswairahf ar duhrejü un tohp glabbati appalfch afmineem, lai kraukli, lapfas un funni winnu meefas nefaplehtu.

Tee Gskimos irr lehnprahfigi laudis, kas bes waldbas un bes likkumeem kluffi un meerigi dshwo; strihdes un bahrschanahs, lammafchanahs un lahdeschanahs pee winneem tif retti dferd. Kad winni dufmigi, tad nekaujabs, bet zits pret zittu dseeda smeeklu dseefmas un zits zittu wehl zaur sohbeem. Kad weenreis redseja peedsehrufchus matroschus, tad fazzija: „Schee bes prahta, nau nekahdi zilweli“ un kad pehzahf deewabihjigi laudis pee winneem atnahza, tad fazzija: „Schee gandrihs tif labbi zil mehß, winni jau paleef par zilwekeem (t. i. par Grenlandeescheem).“

Bet jebfchu winni no ahrenes gan turrabs gohdigi, tomehr winnu dwehfeles irr paganu tumfiba. Winnu mahnu-tizziba irr leela: mehneßs irr wihßs un faule irr winnam mahfa, kas papreefch dshwoja Grenlandè; jau tad tas brahlis sawu mahfu dfinna ap mahjahm, kà winfch taggad dsenn pa debbesim. Ta pafaulè uf pihlareem effoht dibbinata, bet fchee effoht nopuifchi, tapehz weenumehr japahrlabbo. Scho darbu tee preesteri Ungekofli isdara, jo winni ween mahf runnaht ar teem leeleem debbes-garreem. Tahdu garru irr 2, weens labs un ohtrs kaunß. Tas labbajs Torngarnfuk irr tif leels, ka winfch par teem zilwekeem nemas nebehda; tas kaunajs gars irr wezza feewa, Torngarnfuka mah-tes-mah-te; wiina dshwo semmè leelà nammà un fcho nammu leeli nifni rohni apwaltejoht; mattu weetà winnai irr fchuhfklas, un fchihs fchuhfklas tahs fiwis un tohs rohauß fauz pee fewis, lai zilweli winnuß nedabutu. Tomehr tee Ungekofli war palihdseht; winni aiseet pee tahs wezzahs feewas un isplehfsch winnai tohs fchuhfflu mat-tus, tad atkal fiwis un rohni nahf atpalkaf. Schee Ungekofli arri aiseet pee ta labba garra un aprunnajabs ar winnu par labbu gaisu par flimmibahm un par rohnu ferschanu. Tapehz winni wairahf tohp zeeniti, ne kà pafchi leeli garri; pee winneem tee laudis turrabs un bihstabs no winnu burfchanas.

Tahs feewas pee teem Grenlandeescheem nestahw nekahdà gohdà; winnahm tas gruhtakajs darbs irr jadarra un tomehr tohp nizzinatass. Kad wezzakeem meita dfinmufi, tad fakka: „Weens neeka-behrns mums dfinmufi.“ Kad mahte neddelas nomirft, tad to dshwo behrnu glal ba lihds ar mahfi, jo kas winnu tad audfinafchoht?

Un fcheem tumfcheem laudihm arri Deewa wahrds irr fluddinahts. Bet kà tas irr notizzis, to stahstifchu zittu reis. — D. P.

1687.

Septinpadfmità gaddu fimteni Reines un Westfales Luttera draudßes Wahzlemmè ihpafchi wezza kè mahzitajam bija par palihgeem un mahzitajs bes winneem eefsch draudßes darrifchanahm neko newarreja nospreest.

Mannim leekahs, ka tahda buhschana irr labba un teizama. Pafchu to buhschana tadeht ne dohmaht nesmahdeju. Bet diwi leetas mannim pee toreifejahm wezzaku spreeschanahm nepatihf. Jeb fazzifchu labbahf: weena man' nepatihf, ohtra man' reebj.

Ta leeta, kas mannim nepatihf, irr fchi, ka wezzaki gandrihs arween' tif uslikka naudas ftrahpes ween'. Par prohwi: Trabenes mahzitajam 4 dalderi bij jamakfa, tapehz ka sawu meitu ar raddineeku bij faprezzejis. Ganfam Hektoram 4 dalderi, tapehz ka par wahjineekeem swehtas triädibas wahrdà swehtifchanas wahrdus bij runnajs. Trabenes mahzitajam wehl 2 dalderi, tapehz ka uf meitas kabsahm spehlmanni bijufchi. Schulerim 4 dalderi atrakna agrafajas faprezzeschanas deht ar ohtru feewu.

Ta ohtra leeta, kas mannim reebj, irr fchi. Pehz wezza eeradduma wezzaki fcho naudu ispliheteja kohpà dferdami.

Sakfonijà, Zahnas pilsehtà, rahtskungi tapat darrja ar fcho naudn.

Tangermindes draudßè bij draudßes pahrlaufifchana un pahrfkattifchana. Pahrfkattitaji pafchi fazzija, lai naudas puffi glabbajoht hasnizai par labbu, ohtru puffi „prasteem semneekem lai dohdohht preefsch dserfchanas.“

Muhfu laikòs finnamß gan wehl deewßgan teef dserts. Bet tahds stikkis taf pee mums wairs newarr notift. Pafchi „prasti semneeki“ tam buhtu pretti.

(Tholuef draudßes dshwo 17tà gaddu fimteni, lappa 137.)

*
*
*
*
*

Lath. awifchu apgahdatajs: Gotthard Bierhuff.

No zensures atwehsehts. Belgawà, 1. Nowembert 1868. Nr. 113.

Druktahts pee J. W. Steffenhagen un debla.